Dziennik Urzędowy C 380

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 62

8 listopada 2019

Spis treści

I *Rezolucje, zalecenia i opinie*

ZALECENIA

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

2019/C 380/01 Zalecenia dla sądów krajowych dotyczące składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. . . . 1

PL

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

ZALECENIA

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

Zalecenia dla sądów krajowych dotyczące składania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

(2019/C 380/01)

Niniejsze zalecenia, sporządzone z myślą o sądach państw członkowskich Unii, stanowią nawiązanie do przepisów tytułu III regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości [1]. Przypominają one podstawowe cechy charakterystyczne procedury prejudycjalnej oraz elementy, które sądy krajowe powinny uwzględnić, zanim zwrócą się do Trybunału w trybie prejudycjalnym, udzielając jednocześnie tym sądom praktycznych wskazówek co do formy i treści wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Jako że wnioski te, po ich przetłumaczeniu, są bowiem doręczane wszystkim podmiotom określonym w art. 23 Protokołu w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zaś orzeczenia Trybunału kończące postępowanie w sprawie są co do zasady publikowane we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej, należy zwrócić szczególną uwagę na sposób redagowania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a w szczególności na ochronę zawartych w nich danych osobowych.

[1] Dz.U. L 265 z 29.9.2012, s. 1.

Spis treści

		Punkty
Wprowadzenie		1–2
I.	Postanowienia mające zastosowanie do wszelkich wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym	3–32
	Autor wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym	3–7
	Przedmiot i zakres wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym	8–11
	Etap postępowania, na którym należy dokonać odesłania prejudycjalnego	12–13
	Forma i zawartość wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym	14–20
	Ochrona danych osobowych i anonimizacja wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym	21–22
	Przekazanie Trybunałowi wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i akt postępowania krajowego	23–24
	Interakcje między odesłaniem prejudycjalnym a postępowaniem krajowym	25–27
	Koszty postępowania i pomoc prawna	28–29
	Przebieg postępowania przed Trybunałem i dalsze działania podjęte przez sąd krajowy w związku z orzeczeniem Trybunału	30–32
II.	Przepisy mające zastosowanie do wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wymagających szczególnie szybkiego rozpatrzenia	33–41
	Warunki zastosowania trybu przyspieszonego i trybu pilnego	34–36
	Wniosek o zastosowanie trybu przyspieszonego lub trybu pilnego	37–39
	Komunikacja między Trybunałem, sądem odsyłającym a stronami w postępowaniu głównym	40–41
Załącznik – Główne elementy wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym		

WPROWADZENIE

1. Odesłanie prejudycjalne, przewidziane w art. 19 ust. 3 lit. b) Traktatu o Unii Europejskiej (zwanego dalej „TUE") i w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „TFUE"), stanowi fundamentalny mechanizm prawa Unii Europejskiej. Ma ono na celu zapewnienie jednolitej wykładni i jednolitego stosowania tego prawa na terytorium Unii Europejskiej poprzez oddanie do dyspozycji sądów państw członkowskich instrumentu, który umożliwia im zwrócenie się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej „Trybunałem") w trybie prejudycjalnym z pytaniami dotyczącymi wykładni prawa Unii lub ważności aktów wydawanych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii.

2. Procedura prejudycjalna opiera się na ścisłej współpracy między Trybunałem a sądami państw członkowskich. W celu zapewnienia pełnej skuteczności tej procedury konieczne wydaje się przypomnienie jej podstawowych cech charakterystycznych i dokonanie pewnych uściśleń służących wyjaśnieniu przepisów regulaminu postępowania, między innymi w odniesieniu do autora, przedmiotu i zakresu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak również w odniesieniu do formy i treści takiego wniosku. Uściślenia te – które mają zastosowanie do wszystkich wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (I) – zostają uzupełnione postanowieniami dotyczącymi wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wymagających szczególnie szybkiego rozpatrzenia (II) oraz załącznikiem, w którym zostały w skrócie powtórzone wszystkie elementy, które powinny występować we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

I. POSTANOWIENIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZELKICH WNIOSKÓW O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM

Autor wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

3. Wykonywanie kompetencji Trybunału w zakresie orzekania w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni lub ważności prawa Unii następuje wyłącznie z inicjatywy sądów krajowych, niezależnie od tego, czy strony w postępowaniu głównym wniosły o zwrócenie się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym. Z uwagi na to, że to sąd krajowy, przed którym zawisł spór, ponosi odpowiedzialność za mające zapaść orzeczenie sądowe, wyłącznie do niego należy dokonanie oceny, w świetle szczególnych okoliczności danej sprawy, zarówno co do niezbędności wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dla wydania orzeczenia w toczącym się przed nim postępowaniu, jak i co do zasadności pytań, które zadaje Trybunałowi.

4. Pojęcie sądu jest interpretowane przez Trybunał jako autonomiczne pojęcie prawa Unii Europejskiej. Trybunał bierze przy tym pod uwagę szereg kryteriów, jak ustawowa podstawa działania organu, który skierował wniosek, stały charakter tego organu, wiążący charakter jego orzeczeń, kontradyktoryjność postępowania przed nim, orzekanie przez ten organ na podstawie przepisów prawa oraz jego niezależność.

5. Sądy państw członkowskich mogą zwrócić się do Trybunału z pytaniem dotyczącym wykładni lub ważności prawa Unii, jeżeli ich zdaniem orzeczenie Trybunału w tej kwestii jest niezbędne do wydania przez nie orzeczenia (zob. art. 267 akapit drugi TFUE). Jednakże odesłanie prejudycjalne może okazać się szczególnie użyteczne w razie wystąpienia przed sądem krajowym nowego zagadnienia interpretacyjnego, które ma generalne znaczenie dla jednolitego stosowania prawa Unii, lub w sytuacji gdy istniejące orzecznictwo wydaje się nie dostarczać wyjaśnień koniecznych w świetle nowych ram prawnych lub nowych okoliczności faktycznych.

6. Gdy pytanie pojawia się w sprawie zawisłej przed sądem, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest jednak zobowiązany skierować do Trybunału wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zob. art. 267 akapit trzeci TFUE), chyba że istnieje już utrwalone orzecznictwo dotyczące rozpatrywanej kwestii lub właściwa wykładnia danego przepisu prawa nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości.

7. Ponadto z utrwalonego orzecznictwa wynika, że choć sądy krajowe są uprawnione do oddalania zarzutów nieważności podnoszonych w postępowaniach przed nimi wobec aktu instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej Unii Europejskiej, to jednak stwierdzenie nieważności takiego aktu należy do wyłącznej właściwości Trybunału. Sąd państwa członkowskiego, który poweźmie wątpliwości co do ważności takiego aktu, jest więc zobowiązany zwrócić się do Trybunału, wskazując powody, dla których żywi takie wątpliwości.

Przedmiot i zakres wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

8. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wyłącznie wykładni lub ważności prawa Unii, a nie wykładni przepisów prawa krajowego lub kwestii faktycznych podniesionych w ramach sporu w postępowaniu głównym.

9. *Trybunał może orzec w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym tylko wtedy, gdy prawo Unii ma zastosowanie w postępowaniu głównym*. Z tego względu niezbędne jest, aby sąd odsyłający przedstawił wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, w świetle których ocenia, że przepisy prawa Unii znajdują zastosowanie w danym wypadku.

10. W odniesieniu do odesłań prejudycjalnych, które dotyczą wykładni Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, należy przypomnieć, że zgodnie z jej art. 51 ust. 1 postanowienia karty mają zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Wprawdzie sytuacje, w których ma to miejsce, mogą być różnorodne, jednak konieczne jest, by z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynikało jasno i jednoznacznie, że w danej sprawie w postępowaniu głównym zastosowanie ma przepis prawa Unii inny niż karta. Jako że Trybunał nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, gdy sytuacja prawna nie jest objęta prawem Unii, *postanowienia karty*, na które powołuje się ewentualnie sąd odsyłający, *nie mogą uzasadniać same w sobie tej właściwości*.

11. Wreszcie, choć w celu wydania orzeczenia Trybunał bierze siłą rzeczy pod uwagę ramy prawne i faktyczne sporu w postępowaniu głównym, tak jak zostały one określone przez sąd odsyłający we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, nie stosuje on jednak sam prawa Unii do tego sporu. Orzekając w przedmiocie wykładni lub ważności prawa Unii, Trybunał stara się udzielić odpowiedzi użytecznej dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym, lecz to do sądu odsyłającego należy wyciągnięcie z niej konkretnych wniosków, w tym – w razie potrzeby – podjęcie decyzji o niezastosowaniu przepisu prawa krajowego uznanego za niezgodny z prawem Unii.

Etap postępowania, na którym należy dokonać odesłania prejudycjalnego

12. Sąd krajowy może skierować do Trybunału wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym natychmiast po stwierdzeniu, że rozstrzygnięcie w przedmiocie wykładni albo ważności aktu prawa Unii jest niezbędne do wydania przez ten sąd orzeczenia w postępowaniu głównym. Sąd krajowy jest bowiem w stanie najlepiej ocenić, na jakim etapie postępowania krajowego należy skierować taki wniosek.

13. Ze względu jednak na to, że wniosek ten będzie stanowił podstawę postępowania przed Trybunałem, oraz z uwagi na to, że Trybunał powinien dysponować wszelkimi danymi umożliwiającymi mu zarówno zweryfikowanie jego właściwości do udzielenia odpowiedzi na zadane pytania, jak również – w wypadku potwierdzenia tej właściwości – udzielenie użytecznej odpowiedzi na te pytania, konieczne jest, aby decyzja o odesłaniu prejudycjalnym została podjęta na takim etapie postępowania, na którym sąd odsyłający jest w stanie *wystarczająco dokładnie określić ramy prawne i faktyczne sprawy w postępowaniu głównym, jak również kwestie prawne, których sprawa ta dotyczy*. W celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania może się również okazać wskazane, by odesłanie prejudycjalne nastąpiło po przeprowadzeniu kontradyktoryjnej debaty.

Forma i zawartość wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

14. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym można złożyć w dowolnej formie przewidzianej przez prawo krajowe. Należy jednak mieć na uwadze, że wniosek ten stanowi podstawę postępowania przed Trybunałem i że jest on doręczany wszystkim podmiotom określonym w art. 23 Protokołu w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej „statutem"), w tym wszystkim państwom członkowskim, w celu przedstawienia ewentualnych uwag. Związana z tym konieczność przetłumaczenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na wszystkie języki urzędowe Unii Europejskiej wymaga ze strony sądu odsyłającego zredagowania tego wniosku w sposób prosty, jasny i precyzyjny, bez zbędnych elementów. Jak wskazuje doświadczenie, do przedstawienia we właściwy sposób ram prawnych i faktycznych wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz powodów wystąpienia do Trybunału z tym wnioskiem wystarcza z reguły dokument nieprzekraczający dziesięciu stron.

15. Zawartość wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, określona w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem, została w skrócie powtórzona w załączniku do niniejszego dokumentu. Poza sformułowaniem pytań skierowanych do Trybunału *wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać*:

— zwięzłe omówienie przedmiotu sporu w postępowaniu głównym oraz istotnych okoliczności faktycznych sprawy, jakie ustalił sąd odsyłający, lub co najmniej wskazanie okoliczności faktycznych, na jakich oparte są pytania,

— treść przepisów krajowych mogących mieć zastosowanie w sprawie oraz, w stosownym wypadku, wskazanie istotnego dla sprawy orzecznictwa sądów krajowych, oraz

— omówienie powodów, dla których sąd odsyłający powziął wątpliwości w kwestii wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii Europejskiej, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym.

W braku co najmniej jednego z powyższych elementów Trybunał może, w szczególności na podstawie art. 53 § 2 regulaminu postępowania, uznać się za niewłaściwy do orzeczenia w przedmiocie zadanych pytań prejudycjalnych albo odrzucić wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jako niedopuszczalny.

16. We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający powinien podać *dokładne informacje dotyczące przepisów krajowych mających zastosowanie do okoliczności faktycznych sporu w postępowaniu głównym oraz przepisów prawa Unii*, o których wykładnię wnosi lub których ważność jest kwestionowana. W miarę możliwości informacje te obejmują zarówno wskazanie dokładnego tytułu i daty wydania aktów zawierających odnośne przepisy, jak i jednoznaczne wskazanie miejsca publikacji tych aktów. W przypadku gdy sąd odsyłający powołuje się na orzecznictwo, powinien on ponadto podać numer ECLI („European Case Law Indentifier") danego orzeczenia.

17. Jeżeli sąd odsyłający uważa, że jest to konieczne dla zrozumienia sprawy, może on zwięźle przedstawić *główne argumenty stron w postępowaniu głównym*. W tym kontekście należy przypomnieć, że tłumaczony jest tylko wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a nie ewentualne załączniki do tego wniosku.

18. Sąd odsyłający może także przedstawić krótko *swoje stanowisko co do odpowiedzi, jakiej należałoby udzielić na postawione pytania prejudycjalne*. Może ono być użyteczne dla Trybunału szczególnie w wypadku zastosowania trybu przyspieszonego lub pilnego.

19. *Pytania zadane* Trybunałowi w trybie prejudycjalnym powinny być wreszcie zawarte *w odrębnej i jasno oznaczonej części postanowienia odsyłającego*, najlepiej na początku lub na końcu. Powinny one być zrozumiałe same w sobie, bez konieczności odwoływania się do uzasadnienia wniosku.

20. W celu ułatwienia lektury wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym istotne jest, by został on skierowany do Trybunału w postaci maszynopisu, zaś strony i poszczególne ustępy tego wniosku powinny być ponumerowane. Napisane ręcznie wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie są rozpatrywane przez Trybunał.

Ochrona danych osobowych i anonimizacja wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

21. W celu zapewnienia optymalnej ochrony danych osobowych w toku rozpatrywania sprawy przez Trybunał oraz w związku z doręczeniem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym podmiotom określonym w art. 23 statutu i późniejszym rozpowszechnieniem, we wszystkich językach urzędowych Unii, orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, *sąd odsyłający* – który jako jedyny zna w pełni akta przedłożone Trybunałowi – *powinien dokonać anonimizacji sprawy poprzez zastąpienie, na przykład inicjałami lub kombinacją liter, nazwisk osób fizycznych* wymienionych we wniosku *oraz poprzez ukrycie danych, które mogłyby umożliwić identyfikację tych osób*. Z uwagi na coraz powszechniejsze wykorzystywanie nowych technologii informacyjnych, a w szczególności korzystanie z wyszukiwarek, anonimizacja dokonana po doręczeniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym podmiotom określonym w art. 23 statutu i opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* komunikatu dotyczącego danej sprawy może bowiem okazać się mniej skuteczna.

22. Jeżeli sąd odsyłający dysponuje wersją niezanonimizowaną wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, zawierającą nazwiska i pełne dane kontaktowe stron postępowania głównego, oraz wersją zanonimizowaną tego wniosku, powinien on przekazać Trybunałowi obie wersje, aby ułatwić rozpatrzenie sprawy przez Trybunał.

Przekazanie Trybunałowi wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i akt postępowania krajowego

23. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien być podpisany i opatrzony datą, a następnie przesłany do sekretariatu Trybunału, drogą elektroniczną lub pocztową (Greffe de la Cour de justice – Sekretariat Trybunału Sprawiedliwości, Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg). Z powodów związanych w szczególności z koniecznością zapewnienia szybkiego rozpatrzenia sprawy i optymalnego komunikowania się z sądem występującym z wnioskiem Trybunał zaleca, by dany sąd korzystał z aplikacji e-Curia. Z zasadami dostępu do tej aplikacji, umożliwiającej składanie i doręczanie pism procesowych drogą elektroniczną, jak również z warunkami korzystania z tej aplikacji można zapoznać się na stronie internetowej instytucji (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/pl/). Aby ułatwić Trybunałowi pracę nad wnioskami o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a w szczególności ich przetłumaczenie na wszystkie języki urzędowe Unii Europejskiej, sądy krajowe powinny – poza wysłaniem wersji oryginalnej wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym za pośrednictwem e-Curia – przesłać ten wniosek w wersji nadającej się do edytowania (edytorze tekstu takim jak „Word", „OpenOffice" lub „LibreOffice") pod następujący adres: DDP-GreffeCour@curia.europa.eu.

24. Wraz z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sekretariatowi należy przekazać wszelkie dokumenty istotne i przydatne dla rozpatrzenia sprawy przez Trybunał, w szczególności dokładne dane kontaktowe stron w postępowaniu głównym oraz ich ewentualnych przedstawicieli, jak również akta sprawy lub ich kopię. Akta te (lub ich kopia) – które mogą zostać przekazane drogą elektroniczną lub pocztową – będą przechowywane w sekretariacie przez cały czas trwania postępowania przed Trybunałem, gdzie, z zastrzeżeniem przeciwnych wskazówek sądu odsyłającego, podmioty określone w art. 23 statutu będą miały do nich wgląd.

Interakcje między odesłaniem prejudycjalnym a postępowaniem krajowym

25. Jakkolwiek sąd odsyłający pozostaje właściwy do stosowania środków zabezpieczających, zwłaszcza w wypadku odesłań dotyczących ważności aktu, wystąpienie z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powoduje zawieszenie postępowania krajowego do czasu wydania orzeczenia przez Trybunał.

26. Jakkolwiek Trybunał pozostaje co do zasady zobowiązany do rozpatrzenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, dopóki nie zostanie on cofnięty przez sąd odsyłający, należy jednak mieć na uwadze rolę Trybunału w ramach postępowania prejudycjalnego, która polega na przyczynianiu się do skutecznego sprawowania wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich, a nie na formułowaniu konsultacyjnych opinii w przedmiocie kwestii ogólnych lub hipotetycznych. Jako że postępowanie prejudycjalne zakłada, że spór jest faktycznie zawisły przed sądem odsyłającym, sąd ten powinien poinformować Trybunał o wszelkich zdarzeniach procesowych mogących mieć wpływ na postępowanie przed Trybunałem, a w szczególności o cofnięciu powództwa lub ugodowym rozstrzygnięciu sporu w postępowaniu głównym, jak również o wszelkich innych zdarzeniach prowadzących do zakończenia postępowania. Sąd ten powinien również poinformować Trybunał o ewentualnym wydaniu orzeczenia wskutek odwołania wniesionego od postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oraz o skutkach, jakie wywołuje ono w odniesieniu do wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Dla zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania prejudycjalnego przed Trybunałem, a w szczególności aby uniknąć sytuacji, że Trybunał poświęca czas i zasoby na sprawę, która może zostać cofnięta lub stać się bezprzedmiotowa, istotne jest, by takie informacje były przekazywane Trybunałowi w jak najkrótszym terminie.

27. Zwraca się ponadto uwagę sądów krajowych na okoliczność, że cofnięcie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym może mieć wpływ na rozpoznanie podobnych spraw przez sąd odsyłający. Jeżeli wynik wielu spraw zawisłych przed tym sądem zależy od odpowiedzi, jakiej Trybunał udzieli na pytania postawione przez sąd odsyłający, wskazane jest, by sąd ten połączył owe sprawy przed przedłożeniem Trybunałowi wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, aby umożliwić mu udzielenie odpowiedzi na zadane pytania mimo ewentualnego cofnięcia odesłania prejudycjalnego w jednej sprawie lub w kilku sprawach.

Koszty postępowania i pomoc prawna

28. Postępowanie prejudycjalne przed Trybunałem jest wolne od opłat, a Trybunał nie rozstrzyga o kosztach stron postępowania przed sądem odsyłającym. Rozstrzyganie o owych kosztach należy do tego sądu.

29. Jeżeli strona w postępowaniu głównym nie dysponuje wystarczającymi zasobami, Trybunał może przyznać jej pomoc prawną na pokrycie wydatków związanych z postępowaniem przed Trybunałem, zwłaszcza kosztów reprezentacji. Pomoc ta może jednak zostać przyznana tylko w wypadku, gdy strona nie korzysta równocześnie z pomocy na szczeblu krajowym albo jeżeli owa pomoc nie pokrywa kosztów wynikających z postępowania przed Trybunałem lub pokrywa je jedynie częściowo. Strona ta powinna w każdym razie przekazać Trybunałowi wszelkie informacje i dokumenty pozwalające ocenić jej rzeczywistą sytuację materialną.

Przebieg postępowania przed Trybunałem i dalsze działania podjęte przez sąd krajowy w związku z orzeczeniem Trybunału

30. Przez cały czas trwania postępowania sekretariat Trybunału pozostaje w kontakcie z sądem odsyłającym i przekazuje mu odpisy wszystkich pism procesowych oraz, w stosownym wypadku, wezwania do dokonania uściśleń lub udzielenia wyjaśnień, które są uważane za konieczne do udzielenia użytecznej odpowiedzi przez Trybunał na pytania zadane przez ten sąd.

31. Po zakończeniu postępowania, które obejmuje co do zasady etap pisemny i etap ustny, Trybunał orzeka wyrokiem w przedmiocie pytań postawionych przez sąd odsyłający. Jednak w niektórych wypadkach Trybunał może orzec w przedmiocie tych pytań bez etapu ustnego, a nawet bez zwrócenia się do podmiotów określonych w art. 23 statutu o ich uwagi na piśmie. Taka sytuacja ma miejsce zwłaszcza wtedy, gdy pytanie zadane w trybie prejudycjalnym jest identyczne z pytaniem, w przedmiocie którego Trybunał już orzekł, gdy odpowiedź na takie pytanie można wywieść w sposób jednoznaczny z orzecznictwa lub gdy odpowiedź nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości. W takich wypadkach na podstawie art. 99 regulaminu postępowania Trybunał orzeka szybko w przedmiocie zadanego pytania w drodze postanowienia z uzasadnieniem, które ma takie samo znaczenie i taką samą moc wiążącą co wyrok.

32. Po ogłoszeniu wyroku lub po podpisaniu postanowienia kończącego postępowanie w sprawie sekretariat przekazuje orzeczenie Trybunału sądowi odsyłającemu, który powinien poinformować Trybunał o dalszych działaniach podjętych w związku z tym orzeczeniem w postępowaniu głównym. Orzeczenie sądu odsyłającego kończące postępowanie główne należy przekazać wraz z wyraźną wzmianką o numerze sprawy przed Trybunałem pod następujący adres: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.

II. PRZEPISY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WNIOSKÓW O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM WYMAGAJĄCYCH SZCZEGÓLNIE SZYBKIEGO ROZPATRZENIA

33. Na zasadach określonych w art. 23a statutu oraz w art. 105–114 regulaminu postępowania odesłanie prejudycjalne może być w pewnych okolicznościach rozpatrywane w trybie przyspieszonym lub w trybie pilnym. O zastosowaniu omawianych trybów decyduje Trybunał po złożeniu przez sąd odsyłający odrębnego należycie uzasadnionego wniosku wskazującego okoliczności faktyczne lub prawne uzasadniające zastosowanie jednego z tych trybów bądź – w wyjątkowych wypadkach – z urzędu, jeżeli wydaje się to konieczne ze względu na charakter lub okoliczności sprawy.

Warunki zastosowania trybu przyspieszonego i trybu pilnego

34. Zgodnie z art. 105 regulaminu postępowania odesłanie prejudycjalne może być rozpatrywane w *trybie przyspieszonym* stanowiącym odstępstwo od zasad ogólnych regulaminu, jeżeli charakter sporu wymaga szybkiego rozstrzygnięcia. Ponieważ tryb ten nakłada istotne wymagania na wszystkich uczestników postępowania, w szczególności na państwa członkowskie, zobowiązując ich do przedstawienia uwag, na piśmie lub ustnie, w terminach znacznie skróconych w stosunku do zwykłych terminów, o zastosowanie tego trybu należy wnosić tylko wtedy, gdy szczególne okoliczności wskazują na występowanie pilnej sytuacji uzasadniającej potrzebę uzyskania odpowiedzi Trybunału na postawione pytania w krótkim terminie. Taka sytuacja może mieć miejsce w szczególności w przypadku wysokiego i bezpośredniego ryzyka dla zdrowia publicznego lub środowiska naturalnego, zaś szybkie wydanie orzeczenia przez Trybunał może przyczynić się do zapobiegnięcia temu ryzyku, lub wtedy gdy szczególne okoliczności nakazują uchylić w bardzo krótkim terminie niepewność dotyczącą fundamentalnych kwestii krajowego prawa konstytucyjnego i prawa Unii. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem znaczna liczba osób lub sytuacji prawnych, jakich może dotyczyć orzeczenie sądu odsyłającego, które ma zapaść w wyniku skierowania sprawy do Trybunału w trybie prejudycjalnym, istnienie istotnych wyzwań gospodarczych czy też spoczywający na sądzie odsyłającym obowiązek szybkiego wydania rozstrzygnięcia nie stanowią natomiast same w sobie wyjątkowych okoliczności uzasadniających zastosowanie trybu przyspieszonego.

35. Jest tak tym bardziej w odniesieniu do *pilnego trybu prejudycjalnego*, o którym mowa w art. 107 regulaminu postępowania. Tryb ten, który znajduje zastosowanie wyłącznie w dziedzinach uregulowanych w tytule V części trzeciej TFUE, dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, nakłada bowiem na uczestników postępowania jeszcze dalej idące wymagania, ograniczając między innymi liczbę podmiotów uprawnionych do przedstawienia uwag na piśmie i pozwalając w skrajnych wypadkach na całkowite pominięcie pisemnego etapu postępowania przed Trybunałem. O zastosowanie tego trybu należy więc występować tylko w sytuacjach absolutnej konieczności uzyskania odpowiedzi Trybunału na pytania sądu odsyłającego w bardzo krótkim terminie.

36. Nie jest możliwe wyczerpujące wyliczenie takich sytuacji, przede wszystkim ze względu na zróżnicowany i rozwojowy charakter przepisów prawa Unii regulujących zagadnienia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Tytułem przykładu sąd krajowy może rozważać złożenie wniosku o zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego w przewidzianym w art. 267 akapit czwarty TFUE wypadku osoby zatrzymanej lub pozbawionej wolności, jeżeli odpowiedź na postawione pytanie jest rozstrzygająca dla oceny sytuacji prawnej tej osoby, lub – w wypadku sporu dotyczącego władzy rodzicielskiej lub opieki nad małym dzieckiem – gdy w szczególności wynik sporu w postępowaniu głównym zależy od odpowiedzi na pytanie prejudycjalne i zastosowanie zwykłego trybu postępowania może poważnie, a nawet nieodwracalnie zniszczyć relację między dzieckiem i jego rodzicami (bądź jednym z nich) lub zaszkodzić jego rozwojowi, jak również integracji w jego środowisku rodzinnym i społecznym. Natomiast same interesy gospodarcze, bez względu na to, jak są one ważne i uzasadnione, niepewność prawna mająca wpływ na sytuację stron w postępowaniu głównym lub innych stron w podobnych sporach, znaczna liczba osób lub sytuacji prawnych, jakich może dotyczyć orzeczenie sądu odsyłającego, które ma zapaść w wyniku skierowania sprawy do Trybunału w trybie prejudycjalnym, czy też znaczna liczba spraw, których może dotyczyć orzeczenie Trybunału, nie stanowią same w sobie okoliczności uzasadniających zastosowanie pilnego trybu prejudycjalnego.

Wniosek o zastosowanie trybu przyspieszonego lub trybu pilnego

37. W celu umożliwienia Trybunałowi podjęcia szybkiej decyzji co do zastosowania trybu przyspieszonego lub pilnego trybu prejudycjalnego wniosek powinien *wskazywać precyzyjnie elementy stanu faktycznego i prawnego dowodzące pilności*, a w szczególności zagrożenia wynikające z rozpatrzenia odesłania w zwykłym trybie. W miarę możliwości sąd odsyłający powinien przedstawić w zwięzły sposób swoje stanowisko w przedmiocie odpowiedzi, jakiej należałoby udzielić na postawione pytania. Taka informacja ułatwia bowiem zajęcie stanowiska przez strony w postępowaniu głównym i innych zainteresowanych, którzy uczestniczą w postępowaniu, i tym samym przyczynia się do szybkiego przebiegu postępowania.

38. Wniosek o zastosowanie trybu przyspieszonego lub pilnego trybu prejudycjalnego należy w każdym wypadku złożyć w formie wykluczającej wszelką dwuznaczność, co pozwoli sekretariatowi Trybunału natychmiast stwierdzić, że sprawa wymaga szczególnego traktowania. W tym celu sąd odsyłający powinien wskazać, o który z dwóch trybów wnosi oraz który z przepisów regulaminu postępowania jest właściwy (art. 105, dotyczący trybu przyspieszonego czy art. 107, dotyczący trybu pilnego). Wzmianka ta powinna widnieć w łatwo rozpoznawalnym miejscu postanowienia odsyłającego lub w odrębnym piśmie sądu odsyłającego.

39. Co się tyczy samego postanowienia odsyłającego, jego zwięzły charakter jest szczególnie istotny w pilnych sytuacjach, jako że pomaga zapewnić szybki przebieg postępowania.

Komunikacja między Trybunałem, sądem odsyłającym a stronami w postępowaniu głównym

40. Sąd, który składa wniosek o zastosowanie trybu przyspieszonego lub pilnego trybu prejudycjalnego, powinien dostarczyć za pośrednictwem aplikacji e-Curia lub drogą elektroniczną (DDP-GreffeCour@curia.europa.eu) ten wniosek oraz samo postanowienie odsyłające wraz z tekstem tego postanowienia w formacie nadającym się do edytowania (edytorze tekstu takim jak „Word", „OpenOffice" lub „LibreOffice").

41. Aby ułatwić późniejszą komunikację między Trybunałem a sądem odsyłającym oraz stronami w postępowaniu głównym, sąd odsyłający powinien także wskazać swój adres poczty elektronicznej i ewentualnie numer faksu, których Trybunał będzie mógł używać, oraz adresy poczty elektronicznej i ewentualnie numery faksu przedstawicieli stron w postępowaniu głównym.

ZAŁĄCZNIK

Główne elementy wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Niniejszy załącznik przypomina w skrócie główne elementy, które powinny występować we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Po tych elementach zostają wskazane punkty niniejszych zaleceń, w których owe elementy zostały szerzej przedstawione.

Niezależnie od tego, czy został on przekazany drogą elektroniczną czy drogą pocztową, każdy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien wskazywać:

1. oznaczenie sądu występującego z odesłaniem i, w stosownym wypadku, właściwej izby lub właściwego składu orzekającego (zob. w tym względzie pkt 3–7);

2. dokładną tożsamość stron w postępowaniu głównym i, w stosownym wypadku, osób, które je reprezentują przed sądem odsyłającym (w odniesieniu do stron w postępowaniu głównym zob. jednak pkt 21 i 22 niniejszych zaleceń dotyczące ochrony danych osobowych);

3. przedmiot sporu w postępowaniu głównym oraz istotne okoliczności faktyczne (zob. pkt 15);

4. właściwe przepisy prawa krajowego i prawa Unii (zob. pkt 15 i 16);

5. powody, które skłoniły sąd odsyłający do zastanowienia się nad wykładnią lub ważnością prawa Unii (zob. pkt 8–11 i 15–18);

6. pytania prejudycjalne (zob. pkt 19) i, w stosownym wypadku,

7. ewentualną konieczność szczególnego traktowania wniosku, co jest związane na przykład z koniecznością utajnienia tożsamości osób fizycznych, których dotyczy spór, lub ze szczególną szybkością, z jaką wniosek powinien zostać rozpatrzony przez Trybunał (zob. pkt 33 i nast.).

Pod względem formalnym wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinny być sporządzone pismem maszynowym, opatrzone datą i podpisane oraz przekazane sekretariatowi Trybunału – najlepiej drogą elektroniczną – wraz z wszystkimi dokumentami przydatnymi i istotnymi dla rozpoznania sprawy (zob. w tym względzie pkt 20–24 niniejszych zaleceń oraz w odniesieniu do wniosków wymagających szczególnie szybkiego rozpatrzenia, pkt 40 i 41).

Kanały przekazywania dokumentów preferowane przez Trybunał

Aby zagwarantować optymalną komunikację z sądami, które kierują do niego sprawy w trybie prejudycjalnym, Trybunał zaleca korzystanie z następujących kanałów przekazywania dokumentów:

1) Złożenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (lub innych istotnych dokumentów związanych z tym wnioskiem):

   — Podpisany oryginał wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (lub innych dokumentów związanych z tym wnioskiem): przesłanie za pośrednictwem aplikacji e-Curia. Zasady dostępu do tej darmowej i zabezpieczonej aplikacji, jak również warunki korzystania z tej aplikacji są dostępne pod następującym adresem: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/pl/.

   — Nadająca się do edycji wersja wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (lub innych dokumentów związanych z wnioskiem): DDP-GreffeCour@curia.europa.eu.

2) Przesłanie orzeczenia sądu odsyłającego kończącego postępowanie w sprawie (w stosownych wypadkach w wersji zanonimizowanej, w szczególności do celów udostępnienia na stronie internetowej) zapadłego po wydaniu przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
L-2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL